

Dialekt- och folkminnesarkivet

Uppsala

20438 +

GOTLAND

När

16/1 1950

Thomsson, Magda, 1950

Svar på ULMA:s frågelista M 188 Vård och användning av vilda träd, buskar och örter på inägomark

53 bl.4:o

20438

Växtnamn exc.för realkat. av A.Lilja 1976

Uhm ja nå skedd "sätt mi bär" fast en
klucku jar "hall maj" ja sundas kvöldin.
Majn dagar jar starkt upptagna skall
er þro ja skudda ha kalt um for arva ja
har bill gar en sunnadag, man de far var
bill nestgang. Attasum ar atarigan har
skick a fraglista ti mi, u de fyst fragu
jar just na mik intrasaut for mi, attasum
di just na kaddar pa u byggar um korb-
kanin. Han har na stat aj hundru ekk ar
u spajm jar av ajka de star skarsis ar- ^{skuret}
kal aj "n" attin hundru fortida, var sta en
sundag for lajt san, u kajkt pa kan, kanin ^(stuppen)
sto i jamba, man kan a þro de, sa var
de ajkspajru som na stat sa haugt
upp i vallajkan i yvar hundru ar, annu
aldri nag murki, de var bar nag rimnar
aj na som hadt blitt au soli ^{u gaiskan?} man dajm ^{blasten}
stuppad di aj maj Sjardrie u sa sattad
di pa na en najar kana (kupp) u smorad

in na ducket maj tjära u så ti vådas maj
 na igan u de noju sam di hadd sagat för
 di ka till någ anna, mån int virst Präst'n
 u int virst Kluckan va ajkräng' var, sum ^(ortnamn)
 ha var kuggi, men de virst ja de, för där
 yvar gick vor all dagar när vor gick i
 skola, men de var förn skipt gick u de
 jär nå 50 år san, sått de fins nuck int mang
 träslag sum star si mat ajkan. Ja de har
 var nå berr låjt um kirkstän'n u han har vart
 skajuar i all taidar mån nå har'n blitt
 gajnar u nå för ja ga tibaks till fräglsta
 igan. Ek. På vilka vilkar kunde banden ha
 lett att utnyttja ekheständen, för i taid'n
 fans de nuck någan ajklund här u där i
 sakni annas jär Närbear faddi pa skog
 mån fans de någu ajkplantä som sto pa
 någät opasslit ställa så grovs ha upp
 u flyttas häjm "ströckar", fans de nuck
 någu häjt u dajt i ångar u pagar mån

de var int mang at iss här källa, "risekar"
 föstar ja mi int på de har nuok kalar
 bättar rajda på an ja. Berättas om olav
 lig avverkning eller hanting av ek? ja
 hanting de var da a besynnatit ärd sum
 ja alltri har häjrt förr man ja säjr på
 bild 6 att de jar de sam sum för kallar
 för "klappa", di huggar gräjnar av, lanklapp
 ning sum de sdrar äj breva, man äj näg äjkar
 här ja int häjrt Palas um att di skjalad
 för de var de för ont um här däjm sum
 skjalad vid, fick var näjgd, maj probstulbar
 u stäppar, de var en gubba som di kallad ^{Stor-}
 för dan jakå sum blakkt klaju upp äj ^{grenar}
 kallar a hugg av gräjnar, men en gang
 skapt de si int bättar än att Maldes
 fadda jakå som var äjgar av skogän
 si kom u skudd hugga, när han fick
 säj en kal upp i ballan sträjk han läjk
 däjt u gynt hugga, när'n hadd hugg

4 den andre

4
a stund gynt dan "Jaka blaj orali" angasgi
is skräjda, "skon lajva", man da sagd
fadda Jaka "va givi bajden sitar dan
dar upp da", han var en fillaur kon.
Har ek anvants till brensl. Ja grajnar
brankad di kugg sundar till pid u "ajkdus" (sigorin)
nyttad di till rijk kyst u kore baj for
de lag u mukad sa langa. Nar pa aret skut-^{tynde}
le ekar fallas eller grenar kapas au eken?
De har ja kajrt de, att i fibavarus skudd
ajkan fallas um an skudd var varaktu
u grajnar brankar di val allbut kugg
au lattar traja har falla adminstran
har. Hur hoggs staver till tunnor och byttor?
Ibavar till drickar, brannvajs kaggar, drick-
byttor u drickannar kuggdes allbut "maj
kisp", annas kund di blist av um beers
nar di skudd bajgas, men till drickbyttor
har brannvajs kaggar u drickannar var

angasgi
orali"
(angest-
given)

(sigorin)

skut-tynde

de annas bäst maj ajnässtavar aj
drickannu u dricklysta jär de ajnäs
stavar, de ansags majr, gimajnt när
drickannu var av aika. Hur användes
kunnstau (som hel eller kalofabrikat)?
"Sum säkt jär" skudd en kal nuck ha svar
pa iss härå för här pa "när" har ingån,
hatt aik till yvaloups autin di har maj
nöd u näppå kunnt klar si själva. Till
vilka delar av hjulet användes ekvirke?
Till stavar spaitkar u ~~jantningar~~. Hur
erhåll man ekvirke till möbler, inred
ningar, byggnader, båtar? Jä Märkar
di fick stå pa avchonan di, mang gangar
i snöslag u aur u frau säkt di var
hajt bla um nasar u rop in en perk
för de såldes altut perkvajs, de jär
en här aj grannläga sum har kaupit
allt sitt verk till bad hänsar u byggning
i Grästlingbo, de jär int läjl bit in de

konkelt?

?

här har
ja skriv
pajl na
mar u
filrar
för av
ljörkä

Handlörner

till käj de naj, men jann kaitäädän
 förrastän kan skudd på alting så dura-
 bält u kan vist nuck abd gräjtlingaiker
 int var mustlausä. Gammalt Tibaks sag-
 des de bäj vatän ku sagar för här ja
 här var ältut gatt um vattän på lading-
 en äj äutläjsning. Huru förfors med
 ekbarken? Di "barkäd aikän", kuggäd av
 barken maj a ysc. Säldes den styckad
 eller krossad till garvaren eller an-
 vändes den på den egna gården? Här
 äutifran var de ingen sum såld aik
 bark man ja vajt abd förtas i häidi
 barkäd bäd aik u grana u såld till
 garvarar annu för en förti femti år
 sann u kan skudd nuck var krasin (krossad)
 för kan såldes ätter kubik eller tunnå.
 Alläs här häjma nyttäd di aikbark
 till förg mattuppranning u pannmäls-
 gan maj, u så kan er allöri tro va

i värlossingen
 i an

4 Hjörtes ?

~~va~~ de var bra till kok aikhark u
 ha de ^{ai} paddna till gurgla maj narin
 padd ont i halsen u "suckhakar" (körtlar)
 var sullna, de to bort fölskan aj halsen
 de, ja har sjalu sojkt u nytt de.
 Hur användes ekloven? Fyst u framt nyt-
 tär kan till lind "ärportar", majsängar,
 vallbugar u sperrkransar av, sperrkra-
 sen skudd alltut lindas av aikhau för
 da blai häusa starkt u styddut. Lö-
 bratt för får eller andra djur? Jävist
 klappad di lau till lambi för bad baggar
 eiar u gimbrar så tyckt di um aikhau.
 Lö till garvning? De har ja aldri häjrt
 umtalar. Hur u knyttjades ekloven
 till foder åt svin, kor etc? Bani fick
 pluck vittja, aj byttar u spann u de
 gav di svajni haft sum di var, da padd
 di änd nog till kugg na, män till hynsi

* beläggningen

8
var di int bra för da blai äggäular
blödu. När var det lämpligt att mata
eller ^{mätta} allonen? Har var de aldri majr ol-
lon än sväjni jebåd upp de kajt.
Hur har man kunnat begagna sig av
gallayplena? Galläppli kokad skummak-
rar u svertåd lädra maj. Har man på
ägorna någon kungsek? Int sum ja vait.
Pagnar om ekar planterade av den heli-
ga Birgitta, Gustav Vasa, drabtning
Kristina eller andra merkliga personer?
De har ja ind kajt, di har nuck int
raist yvar sjöen u planter aikar, fins
de någu så jär di nuck på fastland.
Ek som svätt sedan syndafloden? Ja
de fins da adminstän int någu på
Gotland, för Gotland ler ha kum till
aj sajnara bajdar. Ekar, som ej får väl-
las? De ler finnas ajn, ja kuser ind rik-
tut man ja tror de jär i Ramma "Roma"

9

Varför? För de att ha jär fräjdlojst. Ek
som varslar dödsfall eller andra olyckor?
Varräl har ja muck häjrt talas um u sjalu
häjrt a par gangar, ~~men~~ män att de kan
var ginum aitar, de kan ja da int bigraipa.
Drakgods under ek, vars blad sitta kvar under
vintern? Drakgos har ja häjrt talas um män
int undar aitar, di kund säj en lug⁴ brinna⁴ Håje
män um di vidd ha någ ab drakgosä så
skudd di int ha augu fran lugän, aut n
ga läik fram till dess di kom dajt som
de braun u kast yvar träju, de har di talt
um att en gubb hadd gert, men han to int
av träju mädde samä aut n de gerd in
dann dagen när n da to av träju lag där
fullt maj silvarjännigar män um de
jär sant vajt ja intä den sum säjst talt
um de livar ännu som di braukar saga.
Vad berättas om eken och öskan? Ja har
muck häjrt att bornä slat aj aitar, män maj
vast ja intä.

Lind. Varför vilte man gärna ha lindar i närheten av gården? Ja varit int någ annan ått di jar vackra u gir bra skugga. Vilka egenskaper har virke av lind? (mäd, avseende på hållfasthet, hårdhetsgrad, stäthet, vikt, motstånd mot mask och röda etc.)? Lind jar a hårt träslag som nyttas till möblar för de ått int mackant gick pa de i brada, annas far ja säga ått ja int har så mik rida på sligt för de härrar kalar till man så mik vajt ja ått mustlaust jar de intå. Varför brukade skomakaren skära till lädret lagt på lindbråda? För ått de var hart. Har annars skomakaren haft användning av lindträ? De kan ja int bigräjje mi pa för laikstar u pinnar ler var av björkä u någ majr trärsakar varit ja just int ått skumakrar nyttas ått u kamma skaffå. Varför har man annars tagit lind stakar till lackt för kalmtak? För ått int

masken

Fel.

ja har nå sattnar ful härd ått best hållningen bli av lindhalmen. u skumakrar vid ja skar bred av lindträ, därför ått de var hart u ått in felan.

mackån gick på de så färb. Vilka red-
 skap eller delar av redskap kunde lämp-
 ligen göras av lind? Ja far gick såg å att
 ja väit ind en "rams rad," um stikt, för här
 på Gotland fins ind majr lindar ån dajm
 sum jär planterna. de ajnd ja väit u
 har härbt jär att Kung Oskar den 11 u
 drottning Sofia bli förälsknä ^{väit väit drä} ~~lindar~~
 a lind, här gar ja börbäi en kån präj prä-
 gar sum ja ind als har någ raida på. Lind
 bark till flarn på fiskgärn? Till floar myt
 bädsförr ind någ ann ån hållbark. Hur
 användes lindlov? Här måns di akri u
 klapp någ lindar för di jär så socka-
 lappform u vackra u jär bär planter
 nå kring gardar åtear u körgardar di
 jär mit vackra u baldas som präjdnä.
 Nå väit ja ind någ majr um lindar vör
 har bån styckån här åutföra sum far har
 planter för fjorti år san u di jär så fjyn såll.

ga han mig sennare?
hat jagid. att fladdan
malder flugar pa sanda?

19
Fläder Ja de jär pa sam väjs maj
fladdabuskan, ja vait int majr um
kan an att di pluckar blommor u kor
kar u kokar fladdaske när di jär hård
i magån, u de kokad di aj a pannå
u lättad bea sa kak i fem minutar
u så drack di de maj sockar till pa
bit.

Malört. Var på gården har man låtit
malörten växa? Där som de jär torr jär
låttar di malörtån väx pa storgårdens,
någan annas kans vill just int folk
ha de för de jär int till någ präjdnå.
Vilka delar av växten har man kunnat
använda sig utav? Av knupper. När
har man skördat malört? Darts dagen
Vad bereddes av malörtknupper? Av mal
örtknupper gerdas malörtbrånvån
flur bereddes malört till medicin åt jär
eller andra husdjur samt till människor?

Fladdaske dröve and
svain mer folk var
förkoida

Li

Till människor sträjkad di av knuyran
 u stuppt när'n äj a flaska halv flasku,
 u sän kaldas de pa brännvin flasku full,
 sän kund de sta hail ära, u for a mat-
 skaid var gang för vådaspanning ella
 kulläik de var billi medikamäntar
 framför va de jär nä, män till kräki kok-
 pä's hailar mallät u slo's lagän av u tyndes (hålldes)
 äj kräki mäi flaskä när di trod att di var
 sjaukä? Benämning på de kakter, droppar
 e c. samt på sjukdomar som därmed
 batas? De häitad mallörtbrännvin ellar
 mallörtsdroppar, u de betäd för kulläik
 för folk u mallört vat'n betäd för tamb
 u hant när di stinnad upp ellar blai
 skubnä som di sägd föri päid'n. Mat
 ört som krydda i dryckerlot, brännvin,
 kaffe e c. Äj öl u kaffi vid truck ingen
 ha mallört int Märkbear, åtminst'n.
 Malört använd mat mat och leysor i

sångar, kläder, etc.? Ja o gamla foppar
 kan brändad lagg mallört runt i kring
 när på sängbut'n all luyrar s kudd flöj
 u de gerd di u de, u åj lummar på bränd-
 gumbracken u svart köllu sum allut mac-
 ken var så nalgangen ettar var de u bra
 till på mallörtsknupp, de halt dum på
 såida de. Malört mat rättor i ladorna?
 Mat rättor de var de da banstikaitar,
 de "skalad," jog" di berr runt i kring de
 u kom en annan väg de. Övrigt till skydd
 och konservering? De vait ja inta. Att driva
 in bin i kuyan när de svermar. Ja de
 jär da bra maj en mallörtskvast de,
 för de har ja set att di har dupps åj
 vaten u syft ^{u stikka} på dum lait vackat sått di
 har mas si in åj kaupn smaningum.
 Ja en ting kom ja nå annu ihåg'n kan
 ind busc allting på en gang håldar, di bank
 ihop en mallörtskvast u hängd nyrs i

4) skalade
 jagade
 (= kilade)

4) stället

47 [Artemisia vulgaris]

taka mat flugar, u de var int sa oava.
 Efting sum jar slakt maj mallort n som
 vor kallar for duna skall ja u prat lajt
 um man ha gar klucku till pall saht de far
 var till i morgas. Ja na har de blitt margos
 u annmargas u annu mair. Ja duna de
 vait ja ind va de haitar pa svenska de
 jar likt mallort man vasear mair haugt
 u kraftut, mallortsbladur jar gra man iss
 harna di jar grojna u dunin luktur go
 ara an mallort n. Dunin hadd di till gi
 konar nar di hadd kalva, de fo upp mylk
 adrar u maitad mat kalvsjauku ("kalufber"),
 de skudd di ha ai slicku nar di hadd kalu
 av u staug upp man na vait er valt int
 va slicka jar, de var tan navar malt u
 tan navar klai u daraj straikad di av
 dunin altihar sa nesompa skaffi u dar
 pa slok kokkitt vattn, nar de samn blai
 lagun jumma, da fick di de, di byckt

Om man kollar burt över skum
för en vildskall

um de u jetad de fräivilut, män till
någ ann väit ja int att di nyttad duna,
män dun'n får magr såls binter än mallort.
Må har ja gåt fram en bit på fråglistu. Hur
behandlas buskar, som skala tjäna till häg
nader? Vör har en bynnärskäck här in på denn
saidu vägen u runt kring bröin mäi för
rast'n, som min gubben planterad för
smart förti år sänn, han klypnäs, en gång
um ära på haustsaidu, när de jär nägan
lidu dag, men den häcken däugar ingen kum
iginum väskän folk eller krak, ingen an-
nastans än där de jär läint si till laup-
ståig. Har man flätat mäd grenar av le
vande hagorn för att få fram ett fast stäng
set? Ja de kund nuck göräs um de var
nägn planta sum int hädd kum si, för
dä blai de ja tetarä, män de jär kunn
de, sum står äi hundrätats år berr'n,
blair skait'n sum'n skall. Huru anlaggas

*1) lämnat

80. Hon drog de ämt
kring rundalen

19
pilhäckar på jordvall? Ja min gubben han
har alltså varit mig för si plantera sått han
har planter en pilhäck u han, de lär han
puttad stilkar när i jardi män de var
nå vatt n, nail, de planterad ja u förr
i taidin. kring blomrundaler, män ja
skard puppan av u puttad när kaggi
ändar ai jardi sått de blai en buga u
nest stilk puttad ja när ja sam väis
ja far muok rit av de annas kan ex int även
bigraip lains ja mainar, u kan arr brade ^{anden} gjort
så väscad han u var gröinar kail summan sa.
män så jar de u säidland jardi här kail ^{brade?}
uss. Vilka brädsl. använde man företrädesvis
som alléträd? I gamla taidar hadd di
mest, alear av nail u aska män i säina-
rå taidar har di sått alear av lönn u lind.
Vilka vilda träd och buskar lät man gärna
stå kvar vid åkarenar och vägkantor?
De var björkar de. Vilka brädslag kappkuggas

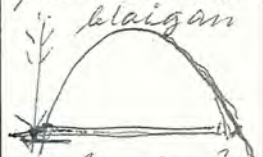

kamlas, riskas etc? Tydligt u främst åskar
 u paplar lönnar klappas di u av kuyran
 mai, eller kuyrar rebara såkt ja sag fjärrum
 dagen att skumakans hedd klapp sän
 lönnar di hedd en pa var såidå um luku
 u di var klappna just sum fig. 3. Förr
 när de höjndas brödatannar, då gick kalar
 flair dagar u kvistad upp ainar i kagan
 för di skudd var till staur, de staur grav
 di skudd var till styttstaurar u de sma
 jäina till bandar, man så kund de var
 någon ricktu knysat u, som kund sagas
 till stavar till drickannar, drickbyttar,
 u brännvinskaggar. Di pastar att drick
 smakar bäst ör aineskannar man ainim
 kan dängd till majr kan ai gamla säi
 dar, di gerd lugar till ka um halsen pa
 konar u kalvar, när ja kom häit för gilt
 förti år sen bant di ännu kalvar mai
 släit lugar. Men så var de ännu en ting

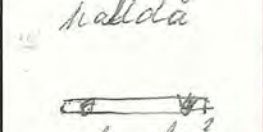
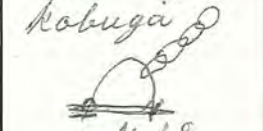
följande är i m

pill som väisar

ypian buga
mai
blaiigara

till bugan

sum späk

läs fast på

vaggi

pill, mik länkar tibaks, di bant russi maj
 kaldar, di var gerd pa sam väis sum bu-
 gar till nauti, fust brändes di äj bant-
 äld'n viss di blai så varm att di kund
 bäigäs lains in viddä, men de fick da
 int var någ skaut äi för da brast di,
 ja far väl söik rit av bad kaldä u kalt-
 bugä. Di skudd bäigäs u sit i spänn viss
 di blai kaldä, san trädtes dain and'n, gi-
 num en flatar träibit, i dain and'n var
 ett kul u äi dain'n ett hak, u så var bu-
 gän så sträivar sätt'n maj nöd u näppä
 kund ja in bugan äi hakä u san var de
 en hämsmäid'n kätting som för konar
 sat fast äi a mälla i bärsucken men
 russis mälla ha sat fast äi en av bular äi
 basä, förr sägd di "basä" u så knäppäs ellai
 spändes de um ett av russis frambar milluni
 sucken u koi. Men de var ännu en ting till
 sum di nyttäid ainäs knyklar till de var till

ja kom na, attall ihög, att de skudd var
 en blaiigara gynn a kul e jain and'n av bugan
 sått bugan sat dain skuddä.

Hångrar som spåktas fast på a vägg vor
 har ännu släkt aut di a raidskapsboch
 som kalar hångar spadar skapar u bet
 u pågrainar ja, u da vait di va di har
 dum, de jar nyttut alltikap. Ja nuck kund
 de var mik mair till skriv um ain u, när
 ja var elva är gick ja skift när aj sokni
 u all taunar skudd toinas umm, påtkun-
 gar di fick båd bandar um ladingar u
 frans ja dain saidu u brann si ja dan-
 nu, um an brand bandar för mik sått
 di brast, när kalar skudd bräid u baig
 dum, da fick an bandkakå da, de var
 stroyk av bandsumpar, men de har ja
 da aldri vart aut för, för var alltut
 gildar mat mi, för ja har vard minst u
 di brankar blåi bertskamda. Ja för ännu
 ga tibaks till lanklappningi ligan, nå
 någlå är har de vart så gult um här
 sått di int har bikoft klapp någ lau

4 basen hank

men de kan väl klä skrapdagar eddar
 kakdagar, läit stark kyldnetar pa klövan
 u försunnatorka så jar, de snart gert
 u lauán kan kum si ~~h. v. v. v.~~ biveres igen. Här
 pa Gotland jar, de mest gutt um björka
 förr klappas de oskaplit mik björklau
 ja vist när ja var haima da kläppad
 var mang häckar lau mäst björklau
 kvinnolki fick u jälp till, när kalar kländ
 upp u hugd av de gröu grainar fick
 kvinnolki kvist av ~~av~~ smagrainar u
 bind ihop dem i knyppar mäi björk-
 vidar u ställ upp dem mat hännar till
 torkning. Men lambi tyckt bäddar um lauán
 av ask, grail u pappel, lönn u föresten, men
 andra lautrai jar int så gutt um här
 sädt di biverar klappas äut'n daim
 har vör för vackrakaitis skuld. Men
 ja sag i fjord pa ett ställa som di hadd
 klapp all lönnar langs vägen, di hadd

gick av dum rainb in i naus, ja trod
 aldri att di skudd blai grojn mair men
 kan ar tro mi sa jar di grojn i ar laik
 val. Ja kom annu till tank pa kvarstar, na nar
 katar gerd ladekvarstar, um an vill ha kvar-
 star till vintan, som int skall falla, da skall
 di garas just forr an lanan gautnar
 jar da sitar bladar battar ja, de jar
 annu bra mang gangar, till ha en lan-
 kvast ti son nejs vergnat maj aj kansar
 undar lufta u millum raier. Har gar ja for
 baj en lit igen for nag ask, lind-eller pit-
 kagar fins int har. Men efter huru manga ar
 hugges pa nytt pa tradets rot, stam eller H.S. 24
 grenar? De jar na forbi ar sen skift gick
 u de jar en bjorklund har mast in mitt
 imat uss som blai rajnhuggan for forbi
 ar sen men, de behavs nuck bredt ar till
 forn de bjorknar blair gran u mona.
 Huru sokte man skydda akramas jord

4 spindelvat

mat att föras bort av vind och rinnande vat-
 ten. Vilka buskar och träd voro lämpade som
 vindskydd eller stormkappna? De jär här frågan
 om sändjard kan ja första! För i såid'n
 da, lätt ad di björkruskar fa lug u vax ai
 daiki kring skurar, de var nuck int så oäva,
 för nå om ladingar brukar de var släkt
 oskapli sandsormar sått bad betar, plan-
 tar maint ja, u fräi u allikop bläsar sin
 kalsisundar när i daikar sått di blair
 hail fulla men som vax jär så har vör bär
 daikar runt ikring akror nå för såid'n.
 Stadga at åkerreuen genom buskars och träd
 rötter? Ja styddu akarainar de blai de da
 såkat de men de vaxed, da int håldar någ
 nang^{er} raini, ind förn a gult styck in på
 tväri, släkt rainar härrar till en järgang-
 en såid, um di brukad jardi på släkt vax
 nå, da blai de nuck int till skår släkt
 braid remar som de gas nå för såid'n da indä.

4) tegarna

4) nära

Förtäckning över en del vilda träd buskar
och örter, som av allmogem kunnat värdas
och utnyttjas. Här får ja muck ga förbäij sumt
sum ja int vait räida pa. Alm, kallar vör
för alma, de jär starkt u saigt till yserkaft
silbroar svänglar u andra amnstyckar.

Ask, äskå daim klapprad di för vör jämt är
till lambi, um de gräinar var löit gräva så
var di u saiga till amnstyckar. Aspr eller
pappet jär särskilt let träj, de bränkåd
faffar går sedskopar u parskopar av till
häis sed u parar mäi u de har min kalin
u gert. "Benned" till räitändar de var starkt
di bränkar annas var flöistitna. Björk, har
de vord mest gult ut av lauträi här atmins
kin pa sudra Götland, u de har myttas till
magnt u mika, fyrst u främst till vagnar, staar
had undaraid u flautka, jaulnavar u filtrar (=lötar)
Skiffonear u böiräar u träiska, min. För gerd
träiska som vör fick ga mei när vör var sma

*) Sädskopor

*) Väinvid
(s. 27)

Han gerd träiska till oss yms dera äi
 häus, alda. Han hånd, att de roar er till här
 lains han gerd träiska så skall ja gann
 kat um de. Björk har de alltid vord gult
 um förr när all gamla vackra ängar
 ännu fons. Träiskobjörkän kuggdes vantitväs
 för jaut, för Far han var just int brafagen
 ja hi gör träiska av färrar björkä för de ^{var} _{hert} u
 blai för arbetsamt. De skudd var ungar
 björkä till träiska äi oläjk grävlaikar,
 till släkstyular u strandstuvälträisko
 skudd di het var lali gräv, män till kvin
 folk u ban kund de var klainara ranglingar
 men di fick int var knagga, da dängäd
 di intä för när'n sän kom till laup mädd
 dum trallt vantitväs knaggen ör u da
 blai de a runt hul äj träisko en u de var
 int så bra atminst'n, int när de var snai
 slask u valvådar ja pintan. Fyst sagdas
 de av lagum lang bitar till vord par, sen

som sägdes de av till var träiska de var gred-
 kar så runt di var, sen hugg han till dum
 läit fjätkanta ja skall rit av lauis di sag
 änd från gynningi tiss di blaj, jördi, sann
 yscad han till dum u to fyrt ordaga sann
 sagd'n ör undar baina u läit uppa baina män
 sann skudd staur träiskonaru fram ja far
 väl rit av grajar mai så gult ja kan, fyrt
 skräud han fast dum ai en bank sätt di sat
 stadut, sen burd'n a gräft kul där sum
 baina skudd puttäs ai mai träiskonaru,
 u ha var gerd så att de var a stöd mat
 braustä u så matt de var någ sorts laika
 rå undar för sann var de kan kantag sum
 han to mai bäggi handar u bräidad
 ikring u kränd ja maj braustä mädde
 sama u burd tiss kan kom så langt han
 skuddä, sann skudd träiskaknivar fram
 di var olait sortas kraku u så skärdäs
 de ör för baina sätt di blai lagum till

träiskonaruka

fyrt ordaga

gräverbetä

jerdig

här sett laikan

träiskonaru

daim sum skudd ka dum, tos mått gerdes de ettar en gammal träiska mäi tumstucken. Förarbetå gerdes pa dagar män pa kväldar tos di in äj vardas skäm u skudd garås äj arding äutpa di var jäin skall a tra, när di var färduskarna skrapad han dum mäi glas u ättar mäi sandpapper, men di skudd strasc smäres mäi tjära, atminst en säjar u hetar annas kund de bli sprickar äi dum för björken var raar. De var int så jäint förr i säid in när Far sat um kväldar u skärd till träiska u drängen bant slinga, u kvinfolki kardad u spinnad u bani skudd fylt på slingnalar di var u gerd av björk eller bainvid. Den säidin gick ännu bani äj skolu mej träiska, sumbli fick staur bjällar pa baini, ont yvar ristat gerd de u fyst di gym mäi de jär mang gamla sum har fat baini föskäird mäi träiska. Fysskilän Fysskillä att den säidin jär föbäi.

örskäran
knäivar Adad
ägg på bägge
säden

en anna
muddall

knäiv mäi
län handag
för ättarbet

Ja nå gynnar ja abarigår 1950. Nå har ja rek
 vart lång från pannen mån när ja nå sag yver
 laims Far gerd präisko u kvinfolki kardad u
 spinnad u slingbindning så var de ännu fas-
 lit likt de sum Tsjaka had skriv um i hans
 ungdom sum ja sag ej taidningi förum kvöldin.
 Ja de blai red u lang ravaina um björken de.
 Nå gar ja fram en bit igen för slikt har int
 förkun här. Efter hur många års förlopp
 kugges nå nytt på trädets rot eller stam
 eller grenar? Minst 50 år har de förn a präi
 blai staurt ja nöia till kugga men grai
 nar kan ja klappas var femt år. Huru
 sopte man skydda akrens jord att
 faras bort av vind och rinnande vatten
 Vilka buskar och träd vara lämpade som
 vindskydd eller stormkappra? Bäst passli
 matt vist björkbuskar ha vart för i gamla
 taidar var de björkballar millim kvarar ai
 akrar. Stadga åt åkerrenen genom buskars
 och träd hätter? En ducktu bond förr ai

Såid'n kan fåisåd tresakrar vart år akan
 var kredim, u kan vidd int ka någ stadu
 akarainar aut'n dāiki fåisås myn för
 var haustsed, de var sam a lāiti göid-
 ning sågd de gambla man austā bāin-
 dar di fåisåd intā u da blai akarainar
 stadu au si sjalvā abminst'n här na o
 sandjårdar, för väitrat u björkruskar di
 kom au si sjalvā, man de blai klain
 sörd na tvārar för di såugād must'n ör
 jardi.

Förteckning över en del vilda träd, buskar och
 örter, som ä ä almagen kunnat värdas och utnyttjas.
 Här far ja nuok ka lāit häit u dāit. Drakvids-
bark kappes till lakseringsmedel "frangar
 magā". Hassel. Kässlä jiluckād, vör nyttar na
 u lägd äj musskapt u hängād myn jant spāi
 s'n till bark till jaulnyttar, u så kuggdes
 de kassälkäppnar till stak bāndar na bal-
 jar u fiskkar u byttar u spann, men de
 grävast stakar nyttād di till amsskycker

7/10j dissket
 -108

till tjungskapt, jårdyskskapt, ysskapt till
 bad vidyscar körviscar skarviscar källyscar
 u smickareyscar u graipskapt u karpuskapt.
 de blai mik skapt. Hagg? Jär a vackrat men
 otvivelit präi till ha äj präigardar för de
 blair vantisväis fill mäi mack u verk-
 nat sum spraidar si pra andra fruckpräi.
 Nynanbuske? Till pluck nypan kadd di muck
 aldri föstaud um förr i taid u int sum
 ja har häirt. Oset? Pluckt koscelbar de
 pluckt vor när ja var ban u staitkad hail
 langpannar fulla u va di smaked goa?
 de jeted vor så mik vor kund orka u
 kadd aldri någ nöd av de. Pil? päilka-
di kan aldri var still um de ändå jär
 lungt de ler var därför att kristi kors
 skall var gert av päil. Rönn? räinbar
 är bra till jet för gickt u rematist ai
 lidar. Flygrönn? De var en gubb som
 vor kalld för gam Ad'l, han gick alltat
 mäi en lit flugrönn ai plambaki, för

(Torne)
h. l. - Lantmä

4 ofrutet best
fält

31
de drog dait mair panningar. I län?
Tytt de jär da ett pack till ja bad ai
akrar u baitningar, de väscar ja staimu
u tarr järdar man pa ricktuk, äuslä jär
dar dar sum jär laiskar, dar väscar int
tyttä, man släjar jär go till saft, u
till släivain mair jär de ricktuk jäint,
best jär di ättar fyst kyldnati. Stickels
bar? di väscar haim ai traigardar di, u
blair fastit goar sylt av, förr kaked di
stickelsbarsgrüt ja stickelsbar vattan
sookar u vaitesmjöl u fastit guld smakt
de. Salg? Äu salgen gerd sorpar läpningar
pa ladingar u latad sätt ingen kund
ha ärrnjand. Vide? nyttäd di till flet
korgar av u de dängäd till bandar u
nar di sojnäd recktaunar. Vildepple?
De kalled vor för markappal u daim
gäimäd vär ai häikällingi ja stallstuf-
pa till ladingen u da smakt di föbräp-
lit goä. P.S. En ting var de annu sum

di gerd av aina, u de var strandkorg-
gar, de gick ja raint förbi, de var hån-
gripskorgar, sum hån stycken bar millun
si, u så var de mindar korgar, sum di
to lausbait ai, u sjauvalskorgar mei
ett grip, när di da gick haim från
strand u kadd stäcksstramning mäs
si haim, da to di en kapp u grubbåd
ai gripa u bård korgen på aseli så
gick di från strand förr ai häidin.

U så ännu en ting till; på ainesbuskar växed
ainärbär som di kadd till brygg drick på
daim sum bod i skogen i gamla häidar di
nytted alltat ainbärs dricka. På Hjortas
i häidi kadd di de, men di sto int u plucked
ett u ett bär äntu när de var frusa da
lägd di a kled undar ainesbusken u så
sto di mei, en kappi på busken u da sol-
läd ber bari av. Len var de berr till stait
sundar dum mäs a staita u kall vatten på
nagan dag u san säilas u humbla u jäst

ja u läit söiksakar ja, va de kund var till
 fas kanning ella säiran, sockra räknäd di
 säkat som lyx. Ja de var väl nå int mai-
 ningen att ja skudd tal um byggning hel
 dar men de kan så let kum till räpys
 ysar, men annu mair nyttar ain till, när folk
 skudd bigravas. så skudd de strais mei ainä
 fran präppu, u ett styck änt ja vägen läg-
 des de ainastrysar, en rand ja var räida
 u smajucken, ain millum bäggi radar u
 den sid'n nyttar vor annu i dag. När de
 kledes läik de har ja vart mair u gert bra
 mang gangar, de räist sum, da skudd gå-
 res var till da in a par vackra ainar u
 ställ ain i var räng fram i läikrämma
 u så strai smajucken ain ja gobvä u till
 avslutning singdes en salm. De kund u
 händ si, ätt vor kund ja lind arport av ainä
 när någon giftad si ja vintan u de int Jens
 någ ann till fas, ain var bättre än grana
 för ain Inurräd änt si bättre. Har är allud

4-levistar

vanligt att när någon har gift sig är grann-
 laga så lindar ungdomar ärport antingen
 de jär summer eller vintar, den sidan livar
 annu u har vart um alldas, um summer an
 björklau eller aiklan, esklan dängar u för
 resten. Men annu dängar ain till mair vår
 räikar annu i dag kyt u korv mei aina as-
 sumar u ja ikop. Kansk de roar, er till häir
 laim vår gar, ja fyst skall räik, häusa, en
 jäirkantut häir häikes upp, någonstans ja
 gardin helst ja a lesaida, nek vår sen far
 lind um korvar u kyttilar mair snöjrar
 u bräd dum ja kappar laggas kappar ja
 ett par kattar sum jär späckna ja insaida
 är räikbaurin, när de jär gert hyllar vår
 ja fyst mair säckar u sen a loka ja de
 säkt int räikän kan kum änt, när vår sam
 fat samblä ikop all graiar, aina hysälspan
 hänsticker u leit träkul. När ja ain saidu
 jär a jäirkantut kul som vår paktar in
 fyst hysälspan sen aina u där uppa läik

9 knäpar

Præiktul så saktar vor eld i kvæðsmætti
 u sa for mei lutan men de far int lug u
 brin lugá ant'u de skall þar ligg u glöðá, "munká",
 sa haldar vor þa en þar kámar á stáitum
 u fyllar þa mei ainá ettar handi, slar lu-
 gen upp sa þar vor en kápu u slar þa þan
 mei for de skall þer glöðá sátt de kallmar
 máir raik, sa lyfðar vor av dum sátt di
 far svalna á stund, sa haldar vor þa hál-
 dagen, nar de far kvæðar ar de vantitvái
 fardut kyttá skall þa lait máir raikning
 á karvar. Men di skall var vakt anlágot
 u þarkna fyst, for de launar si int till sit
 u raik þa vat karvar for da blair di þerr
 soku u þar ing raikning þa si. Þan gar var
 u en till sátt u sa skares de u smakes till
 aftmat, raik kytt þar di muck gert um all-
 das, men þa kámar i stalla, men for jetes
 u mik spikytt sum int var raikt, sumt
 þangd upp kytt skinku i bryggastustainen
 u raiked undar mei ain u aikdus.

4) av alder

Backtimjan. Hadd ja nå kallt Triggjes fadda Johans
 läkarboki så kund ja ha vist mika, men släik
 dögripar läimar di nuok int ifran si, man jär
 dödar för mang år sen, men kan kund bot had
 folk u kräk, stillnå blod u läs hort ont. Ja
 backtimjan kan daim sun kallt sind yluck
 askapit mik pra burgi u såld nå sundar
 kräigskaid'n, men va de botar varit ja int.
 4 (Filipen - ~~Dat~~ Drakä kalllar vör de de jär a ogras
 Dula ulmaria) som ing kräk vill ha. de växar pra vätar u
 vat akarainar, blommar väscar hanga u sitar
 i klasar män jär vist int någ läkmedel.
 4 (Rubus Björnbär? Salmbär? kalllar vör dum de väscar
 casius) pra kanalvallar i rankar mäi blå kallon-
 formna bär, sum jär go till sykt u vat sum
 helst. Blodrot? kokes till medecin för blod
 7. Blålockor är urinen för folk. Fingerbergsblomma? Finga
rotter? Läkred vör me när vör var ban u
 rätted pra all fingrar. Gullspore? Halling
lindor Gullviva? Lökblommar. Hallon. väscar
 int vildt här. Hårhov? En medecinväsch, vatill

Skillinglindor kalllar vör u för panningas
 när frona skramla i panningghred och alla man
 skälla ut och slå

vait ja intä. ~~Jungfru Maria sängsalma.~~
 Kamomill? Kamomillblommor pluckad di för
 till sår u för dat magä, di pluckas uör
 äutslagna kerkar skarch i soli u kakes till
 kvätt bairnar mör. ~~Kirska?~~ Kajra karkal 7

pluckes taitit na ladingen u karves jeint
 u kakes sum kytsnaja mei, en bit kyt u
 kangrain u parbitar, de skall kak biss
 saupen blair saimu; murettar var de u
 ai u visptes na mei, en när vaitesmjöl u
 lait myätk, de var de fyst gröjnsakar
 förr na ladingen, som folki fick smaka,
 de var mik gaer nering ai mei saurbrä-
 smörbrä till, de var bra gult de ska ja
 säga. Kerig, mairä de jär allt a gat agras,
 de skall a bra, till ja ai betar, helst um
 de jär vatsummar. Kummin. Kummen jär
 a gammel ga krydda fyst u främst till
 lag ai brödaigen, ai kalsäupa u drick-
 säupa nyttad di kummen, men de går
 di int nä förtäid'n, smakar u magar matt

4) plium
 scrotoprasum

*) Stettin
 metin

* [Anthracinus silvestris]

var ankendrä, än förr. Kvanne, Hundlauk
 de vill de gannvosc, gult um i träigardas
 alminskin. När på lag sandjårdar, di väx-
 ar haug stracet på ladingen förr när de
 var ont um fodar var de välkum till
 nauti, till bland upp rygghalmen mej, de
 var änd någ till sla, ai sultrå magar.
 att hundrä ^{är} ~~st~~biata hadd de vart sån
 torka sätt di fick ma upp konnå upp i
 daiakan di fick, ga u luk upp de för
 hand, de kallt o fannor um, u gatbröju
 när utför blai torr sätt di fick rens
 na, di hadd förs mai sjau, när skautar
 en kailar dag. Mitt ai bröju fins a stum-
 ka, a aikal aik, na blai da söinti u de
 var så ont um fodar på vintan, sätt di
 fick råm av halmtaki av hausar för till
 på föid yvar kraki. En gang under min
 tid mitt hundrädjuga ett var a fastit bord
 är da blai na torr igen bröju, da gick
 ing krak på gatu sum behövd vatten.

4 Certin.

men kalar här, äs granlagå var yvarains
 u vidd rens na, da kom di mei russ u stukt
 mest russ u fairsåd upp na u så fick di kair
 bort en kopen jård, men er skall tro, att
 var var bra nöifikna till fa sai um ännu
 stunku fans, ka sta dar så, ja sag na själve
 mai, aignä augä, kait broju var rum a
 staur slet skal u mitt äi sto stunku, brä
 ju var kait berr men ner äj stunku sto
 de vatten. De var så, att all granlagsfalki
 sum kaird kairförbäi mai sain dragrar
 så kund di kair näir i broju u vattnä
 kraki u bisynnalitt var de, att kraki
 gick näir, av si själva för de vattnä
 tyckt di särskilt, mik um, u så var ka
 så langslunnu, änt at vägen sått de
 gick bra till kair näir, äi na. När di
 kom kaina fran kamm eller torgdagen
 när de var sumpet, så var de bär till
 kair näir i bröu, mä de sam russi blai
 vattnäda blai vagnen reinar.

(Sluttande)

Om ja nå skudd kal um lains de gick måi
 blackslagan sum var käirnes ikering u såld
 blackår, de var för måin dagar, de var kai-
 lit på ladingen mot u broju var full måi
 vatten upp till breddar, hesten var nuck
 droen u vanar till sta aut på vägar mens
 gubben var in u bjanded aut såin varer
 men hesten var fast u gick han till
 broju u skudd dricka, men de skudd,
 han aldrig gert för när han kom när
 till vattna rand vagnen på se han daugd
 int kald imat aut'n häst u vagn u black-
 sakar för langt aut ai vattna, när gubben
 kom aut hält häst'n på u drunkna han
 kund int kum si, för han sat fast ai ska-
 klar, han padd bar hand uppföra u iblant
 kom de mej undar salt han försad vatt-
 na or si, u gubben blai raint ifran si
 u ropt u skraida att "har ligger hela min
 förmögenhet". Men kalar fick bråk si aut
 u hjälps an, att hästen fyst kom upp,

u sen fick di fisk myn all bläckskar,
 span^m bunkar, rivjan, formar u laiksakar m.m.
 hästen fick han in i stallen sått han blai
 korrar u all bläckskar fick han u barkå
 in kring spaisen, men nest 'n kom igen
 stald han nuck int häst 'n pa brobakken.
 Hä kom ja vist langt fran hundlauken. Men
 ja kuscar att 1921 var de mit kort, de blai
 så lait häi de ära, de var mang sum annes
 bräukt ha en treffi till jorti häckar ^{som} Herr
 fick sjau ät häckar, da klappes de lau
 skall ar bro, de jons ing baitar sått de
 fick klappes lau ^{sätt} di fick nag till jeh
 pa ättasumman u lambi di fick mäst 'n
 lin pa lau u så fick di drawes aut äi
 kagar ^{pa vinden} u nassta äi si berresputtar u aina,
 var de bärdard da hadd di kallas pa graun (Gjunga)
 da. Här nair undar urs jar en skog sum
 baitar lintar, va man har fat de namn
 ifran vait ingen, for de fins ingu a
 dar, men de jar gult um graun, de

ära kom di kärnäs änd nynn från Lora[?] (Lye)
 u sto graun i lintai till gi kraki, de maite
 väl var någ föida äi fär de ler blai fait
 mjölk au graun. Pa summan fär de ret
 vackra blommar pa graunan de plukt
 vär när ja va ban di skudd pluckas pa
 Lussanna, da kund di sta vackra hail
 vintan men någ medein fär de nuck int
 äi dum, int va ja har häirt. Lilt sticka.
 libastuck de kannar ja till men de jär
 int gult um. De hadd di jär till gno in
 stautar mei pa ryggen när di käird
 mei dum häit summar dagar att di int
 kam till jag mei runymacken u ta till
 skäinä fär när di fick häir brimsar da
 blai di ja hail vilnä u herr vid skäinä.
 libastucken kan luktat ja sum as, u
 fär de lukti flöjd brimsar um de
 nyttes till någ medein vait ja intä.
 Hattram, vait ja int um de jär de sam
 sum matron, eller kräusfan de kan väx

mjöl = Chry-
 santhemum
 parthenium

vill, men väscar u i träigardar. de har kräu
 su bladar mei sma gäul blommar sum si
 tar i klasar u luktar goä, vor bräukt ha
 dum till lukt pa när vor var ban, men
 kräki byckar int um dum för di jär
 för starkä men nägen medecinväst väit
 ja int att de jär. Mysteknadra. mystke jär
 väit de som vor kallar för myntä eller kräu-
myntä de väscar pa säur sandjärdar u jär
 sma blå blommar pa u blommar gra, ättasum-
 man u luktar starkä, di fins i ryggtubben
 när in skärar, men um de har nyttas som
 någ stegs kryddar väit ja intä, i bäitlen
 skär de um myntä dill ä kumming, sätt
 nägen kryddväst ler de nuok vara.
 Mylktistel, jaittistlar, de jär da ett otöig
 de till ja i konäkrar, när de skall trä-
 kes da blair bad augä u nasar betä av
 tissetäun, men när di jär fersk u gröi-
 nä jetas di mä staurt bigas av svain.
 Skälla, ja mällar jär sam otöig, di tar

Låm av allting bad þárar þetar murattas
 u allting um di þar rad si sjálvā men svāi
 ni þetar daim u men di þyckar þettar um
 þaittistar. Nāssta, ja de blair ver^u ver^u
 ogros brännattel þer inhald mik vitami-
 nar. Þasþoar u þaint folk þer þet nāttel-
 sáupa u stāven brennettel þa ladingen,
 men de þetar da int vōr þar þa bondland
 de nai, u int þar di þet de þarr heldar,
 atminstⁱⁿ int þa þar, da þetar vōr þat
 þar kairar þa. Men þarr nyttās brännattel
 mik þill svaini, de var ont um þárar, u
 þetar var de annu mindar þarr, da þo mor
 þa si a stāurt sul^u þalghankel u strāikid
 brännattel, ai a span u strāid lait
 mjat þa u slo þakþitt vattān þa de,
 þar de sánn blai svalt fick svaini de
 þetad di u þraivdās av ricktut þra.
 Þyrrarat. Ja þyrrat de þaird þill kallasmat
 þarr i þairdⁱⁿ de, þyst þásk u brāun þonar
 u sánn þautkyt sáltgrāint, u þyrratduppā,

9 sulat
 (med skivni)

de var annas kallas de, di hadd så pa
 jautkallas u så, när de int var staitk, men
 de var int så gult till rårn pjuvat, de var
 skaffans ärku de ellar skaffadengen stackels
 daim. Penslak, gaitlank, när konar kummar
 änt pa ladingen u far ar si gaitlank, blair
 de laksmar, sumbli byckar att de smakar
 gult, men stöist dailin byckar int um de
 u mjälki smakar annu mair mån kräki
 byckar um de, för de inhaldar vitamin.

Penfana, räinpana väscar u i träigardar luktar
 starkt. Pevormstövet (mjälkört) hjärblommar
 ghäides pa rivorm u da skudd di ga bort
 Pällcka (Älsmeskumbe) rällyckar sma gra blom
 mar i klarar till kaluar för matlust. Smäll
 gtim (karald) plucked di till konar när di
 hadd kalua skud di ha de, för de bevarad
 för ont. De sma undar järde fick biskening
 när di skud upp u dansa. Akta din kär
 selfoll för den etaka karalden u um di
 hadd karald i lummu som int någ

out at dum de var a gammal falktro.
 Ängssyra, raubom när de förr var nödar
 fick di strait raubom u bland i bröä till
 draug aut de mäi. Taklök, eller kauslök
 nyttad di förr för äirnerk, um'n haldad
 ett blad mat elden sätt de blai varmt
 u krämäd, ör någon drup saft in i äira
 så hjälpt de iblant för äirnerk, taklök
 fans förr, på mang ^{gastgäst} stallar di väsed på a
 glais i lait sand. Venderat, vendebrot har
 ja förr häirt kalas um va di nyttad de
 till, men ja har raint glaint de, men kanske
 ja annu kan huse de eller på vit de av nä-
 gen annar. Ja nå har ja så lait leuslit gab
 iginum iss har frågister um lauklappning,
 ha har nuck ännis vart gerd för kalas,
 men ja har fat bjand till så guft ja har
 kunn u svar på de ja vait. Men nå jar
 de, en dail blommar sum int jar upprik-
 näd här sum ja kanske kund vit lait
 um. De jar en bladväst sum väscar i sump-

jård som kaitar valört de bladi kirked
 di u brod sundar till tobak sum räiktes
 jär i kaid'n de har ja kairt an gamla
 skaman i Buss, men sorkar jär räikad
 u ainasbast, nar gubbar ^{finsta} star pa vidbacken
 u skaled staur, pa ladingen plucked sorkar
 den Jain ludna beststradi u stupped i räi-
 kpaipar u räikad, for de var ont um jän-
 ningar den kaid'n, u sark har alltut skatt
 mag ofog for si. Kärvel nyttad di u i ställ
 for anais. La har vor missommasgras de jär
 sasum en kaktusart de plucked vor jär
 u sättad fast ai krockar ai baka kån u kån
 u skudd säi lains di väsceda, de var um
 fastfalk, väsced di ifron si blai di int
 gift mei varandra, men väscad di mot
 si da blai de av att di blai jar, di
 skudd pluckes u sättes upp missommas-
 aft'n, u di kund tillumei väsc u blom
 um di fick sit länga, de jär raudakdu
 lait graddlain blammar pa dum.

x) Tetum
 telephium

eller den som in
skrivd om blai
en giftar mai

På tal um mis-ommas aft'n så skudd'n da
pluck 7 sortas bild blommar u lagg under
hänkadd'n u de sum än dräimäd, de ma-
ti de sto in. De jär nuck någ blommar sum
har Gotlandsnamn u sasum blå akarasar
di kaitar jä blåhint, daim bruked vor lind
kransar, au när vor var sma. u käng yvar as-
lar u till krona u krans när kani laikad
kle bränd. Gäult grästkragar pluckt di u
ferged, gäult mai, de var ferg sum aldri
gick or eller fjällad. I akror väsar de vä-
väldi sum slingrar si mai staur lang
rankar langs jardi, um än drägar nyp a
slikt stand u kaddar nyp armen ai vädra
kan rankar käng and när mot jardi,
de grasa jetar nauti mei bigärthait.
På jär de villkampen sum u jär a
aldig ai betstyck u gräststyck u har
wert um allas, när de blair, autväst
blair de så puttet u gal sätt ingen
kan ta ai de, när di far väx ai frid

4 Canvolvulus
arvensis

x1 Salicopsis
-arter.

blair de oskapli buskar. Så har vår läv,
dödm sum kummar nyss så bet sum a fac
 på de jär faintbladut u pussut u kummar
 de int bart så har de läv an allting. U
 ett agras jär de sum vår kallar för lidgras ↗
 eller kvälgras de väscar u ai parar u betar
 u blair staur buskar um di för råum till
 vår vittja, de jär sma obitoidli blommas
 på väitaktu, u så jär de lidar på graså.
fadalaide järde u a gras sum kaitar de väsc
 ar undar häusväggar de jär grat änt in
 blommar u ing kräk vill ha de. Men de
 kan var oläik namn ai oläik soknar, de
 jär en sort sum vår kallar för lambtungas
 di väscar på säurara jerdar ai angar u
 pagar, de jär hjertpalmen blad mai sma
 obitoidli väit blommar, men Galtungs
 Kais'n ha vill ha till att de jär lamb-
tungar sum väscar har änt bii o noi
 stagaavl'n de jär lang small bladlar
 saigå u obitoidli grå blommar sum en knobbl

4) Tror. Sper-
 gium arvensis

4) Polygomonum
 -arven

4) Potentilla
 anserina?

Jenn har vår brännsnäutar bräun u väit
 di väscar pa angar mei en knobbe i kuppen.
 så jar de källingtänder gäulä mei taggu
 blommar pa saidar väscar pa angar. Så jar
 de smärblommar sum u väscar pa angar,
 daim bräukt vor da när vår var sma u sått
 undar kåpen, för var andra u sai um vor
 hadd jet smör, bläi de da gäult unda kå-
 pen da hadd vår jet smör. De fyst sma
 blommar sum väscar på tingen kallar vår
 för gattblommar di haitar annas susensk-
 on. Men de sum jar mei de fyst pa lading
 en jar väit svänblommar jar di int brä
 gäul u päinä di haitar vist "maskros" när,
 di skrändar vägbriklar, de jar läikväl
 vackat, daim kanin går vain an berr'n
 sättar till läit rossäinar ja skudd söit
 de en gang, men de däugäd u hadd en
 päinar smak. U så jar de da fagning-
blommar när di kummar äuk da skall
 de fages. Nå jar de raid si för iss här gangen.

+ Archis
 ustulata
 + Lotus cor
 nicularis,
 Rhinanthus
 et. dyl.

(vitsippor)

Dalbo när den 19-1. 1950

Doktor H Gustavsson

Jag vill här besvara de dunkla punkter S.13, kråk när di stinnåd upp eller blai skutnä. De gamla batgubbar förr, di kallad trumsjauku för att di blai skutnä, men di kund u blai staidnä u var kamä da kund di u var skutnä, di mistad träst in men de var vör till betä än när di var stinnä, S.14 um planterning av päil häckar. Um Doktan kummar häit i summer kan in fa säi päilhäcken men de jär ingen päinar häck nä för kan far vas sum än vill för nå nyttas, de yng bandar till päin räcktännar mäi man de jär vat in där in star nä pa vintan u, ladingän star de vattan jämt ai, däika man int pa summer, vatt in päil, jär de int a vattit namn

de hular hucke en lörd förm ja för vridarstäm
 binda för ja väjar nä maktar till Sautbar u
 de skall var fardu till y fildarsarv för de
 byttar summan 30 ai u de skall ha ha sum

S. 30. Kåilynar de jär klavydear sum kalar
 nyttar när di klauar stumblar u saig pac
 kar. de jär lang smalt yscar ja skall hit av
 ain Doktan kan ja säi na när'n kumma.
 Kait. S. 31. Laiskar eller laiskrut, mai laiskar
 mainar ja skallut u kallt sum de var förr
 pa lausbackar ällar där sum de int väscar
 någ ann än sma leg ainäsbuskar um
 Doktan har vart vägen till kubbasgubban
 någon gang där aut ai sundra där jär
 de laiskar sum föstar. Gånbart um brak
 vidstark har ja aldri kait förr. Sälgan
 har vor int keldar någ ann namn gra.
 De sum var kallar för bjärblommar kaitar
 "epiladium". di väscar pa kalkfatti jerdar di
 väscar kunga u jär gausraud blommar pa
 di mill gann vas pa akarainar u ruckbackar
 Matron väscar bad ai präigardar u ai gröin
 jerd man krausfan har ja kait av Feltungs
 Kait. de skall ja fråg na um bättar till
 summan. Valort. skrivd Rosjö un kaukasisk

□ Kåilyn
 man ka
 bli laik
 för mik
 na skyns
 ka skall
 ga laik
 när

valört till svaini þill jeta. Haidi jar millun
 þittlain u Haida de kund var mik þill skriv
 um folki dar far u na men de far var þill en
 anna gang. S. 16: ja kan int jasta att Docent'n
 int kan bigrap si ja att byn'n int kan vas
 um'n skarar grainar av, um de jar ett kul
 ai bynnaskackan u'n þar grainar fran dain.
 saidu av kula' þill dainne u kvilar ikap
 dum sa þalar de int mang. ar þiss de
 vascar þill, man int um grainar jar avskard
 nai. S. 19. Pil kring blomsterrabatter. Ja haid
 ai min uppvaest i kalling sagt att u kund
 þutt nær þaitþilkar u da skudd ja soik
 de en gang, ja skall soik gar de i ladi
 igann skall a ja sai. S. 18. Enar. Nar kalar
 þuggad bandar fick di int ta de sinar sum
 vaest laik upp far di skudd vas u blai staur
 av de fick ja þiskening um nar ja gick
 atter ain þill brygg u, man bandar þuggda's
 en u en laik av roti de small þill bind ikap
 staurar þau u þau u de grav þill styttstaubandar.

ja Docent'n far int þa ill byn de sam ja skriv
 um byn'n er þigrapnar val att ja skrivar
 þokunsta. Satt av þar val kul nu. Þokunna
 ai summar had dain u dain'm þrou. Þokumar

mor har wort slakt ai haidi þeffars systar
 blai dairgift ja konungu. þai er hardok sum